

Vida Nuka Vetterlains tale ved Tuborgfondets Årsskrift LIVE

Taler

Vida Nuka Vetterlain
Foredragsholder og debattør

Dato

5. februar 2026

Sted

Store Vega, København

1 Jeg flyttede til Danmark som barn, og startede i den danske folkeskole

Et par år efter, blev jeg sendt til skolepsykolog hvor jeg fik diagnosen utilpasset grønlander

5

Diagnosen blev slettet samme uge som jeg kom hjem med den,

Men den blev aldrig slettet fra min hukommelse.

10 11 fejldiagnoser senere, kom de endelig frem til, hvad skolepsykologen ikke ville se dengang.

Jeg er autist.

15 Men i hans øjne var jeg bare grønlander.

Jeg var udansk. Uciviliseret. Ukultiveret.

Tænk hvis han havde set et barn i mistrivsel, i stedet for sin egen racisme.

20

Men selvom det er 22 år siden jeg sad på hans kontor, frygter jeg, at det ikke er ret meget anderledes i dag.

For i august blev Aviaja-Luuna født.

25

Hendes mor blev dømt uegnet baseret på en forældrekompetenceundersøgelse som ikke tog hensyn til hendes kulturelle baggrund som inuit. Aviaja-Luuna blev tvangsfjernet en time efter fødslen.

30

Heldigvis genvandt moderen retten til sin datter i denne sag fra Høje Taastrup.

En slutning der får os alle til at ånde lettet op.

35 Men i november 2024 blev en lille pige ved navn Zammi født og taget fra sin mor kort efter fødslen.

Det var på baggrund af en forældrekompetenceundersøgelse, som ikke tog hensyn til moderens kulturelle baggrund som inuit.

40

Zammi er stadig ikke kommet hjem – og det er til trods for, at de har stoppet brugen af den udskældte test. Hun blev 1 år gammel for tre måneder siden.

45 Det er grønlandske børn. Børn og mødre som bliver dømt på deres etnicitet, ligesom jeg gjorde.

Og så er der alle de ufødte børn.

50 Fra 1963 og frem, har over 4.500 inuit kvinder, helt ned til 12-års alderen, fået oplagt en spiral, mange helt uden samtykke og mange som troede de bare var til et helt almindeligt – men obligatorisk – sundhedscheck.

Institut for Menneskerettigheder har vurderet, at disse kvinder er blevet udsat
55 for en grov krænkelse af deres ret til selvbestemmelse.

At der er tale om en nedværdigende og umenneskelig behandling i strid med den Europæiske menneskerettighedskonvention og FN's børnekonvention og deres torturkon-ven-tion.

60

For ikke at glemme ILO-konventionen om oprindelige folks rettigheder.

Alle disse krænkelse er foregået, foregår og bliver forbigået af den danske befolkning.

65

Hvordan kan vi være et rigsfællesskab hvis vi skal agere danske – men danskere må agere ignorante?

70 Jeg gad godt se en verden, hvor de her krænkelser blev anerkendt.

Hvor vi får lov at trives, ikke til trods for, men i samspil med resten af befolkningen.

75 Hvor der aldrig skulle have været en sag om Aviaja-Luuna.

Hvor spiralen er et valg. Hvor Zammi også kan komme hjem.

80 For hvis Danmark vil rigsfællesskabet må de vise, at vi bliver set
som mere end bare en taktisk placering geopolitisk,
som mere end bare kongerigets krigsbytte,
som mere end bare imperiets børn.

85 Jeg læser politikernes ord; om investering, bevarelse og udvikling. Men jeg har
brug for empati, anerkendelse, vidensdeling og en fordomsfri behandling af alle
de grønlandske børn, som kommer efter mig. For al deres glamour på
Christiansborg står i kontrast til den samtale, der foregår i den brede danske
befolkning som vi, inuit, lægger øre til. Jeg frygter, at historien vil gentage sig
selv, hvis ikke politikere står forrest og minder den danske befolkning om, at de
90 skal anerkende deres fortid, for at skabe en fremtid med respekt, lighed og
selvbestemmelse.

Kalallit Nunaat, Kalallit pigaat

95 Qujanarsuaq / tak fordi I er kommet.

Kilde

100 Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

105 Agitationstale, Debattale, Kalaallisut Oqalugiaatit

URI

110

115

120

125

130

135

140

145